

УДК 32 (019.5); 35 (075.8)

**«КОРОНОВІРУСНІ ПОДІЇ» 2020 р. В УКРАЇНІ З ОГЛЯДУ НА  
ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ**

**Кривчик Геннадій Георгійович**

д.і.н., проф.

**Радкевич Тетяна Олексіївна**

к.ф. н., доц.

Дніпровський національний університет

залізничного транспорту

імені академіка В.Лазаряна

м.Дніпро, Україна

**Анотація.** Йдеться про події лютого 2020 р., що пов'язані з евакуацією з Китаю людей у зв'язку зі спалахом там небезпечної хвороби – коронавірусу 2019-nCoV (COVID-19). Показані деякі проблеми морального стану частини українського суспільства та неготовності нової влади адекватно реагувати на небезпечні виклики, знаходити інструменти виходу з кризових ситуацій.

**Ключові слова:** Ухань, Нові Санжари, епідемія, евакуація, влада, громадськість.

Драматині події, що відбулися в Україні в лютому 2020 р. спричинені спалахом у грудні 2019 р. в китайському місті Ухань невідомого раніше штаму коронавірусу – «2019-nCoV». Лише через місяць (станом на 30 січня) у Китаї померло від нього понад 170 осіб, ще близько 8 тис. захворіли. Дуже швидко вірус поширився й у інших країнах. Усього станом на 30 січня 2020 р. у світі було підтверджено 7834 випадків захворювання [1].

У зв'язку з цим Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила надзвичайний стан міжнародного рівня. Дані про жертви вірусу нагадували зведення з фронтів світової війни. У засобах масової інформації щодня

повідомлялося й про захворювання й смерті людей. Станом на 24 лютого 2020 р. у Китаї захворіли 77,8 тис. людей і 2663 померли; в Південній Кореї захворіли 893, 8 померли; в Італії захворіли 229, померли 7; в Японії захворіли 160 людей, окрім того понад 600 людей захворіли на борту круїзного лайнера Diamond Princess, яке пришвартувалося в порту Йокогама, чотири пасажери померли. Випадки коронавірусу були зафіксовані також в Хорватії, Австрії, Румунії Ірані та ін. країнах. Усього на новий коронавірус захворіли на цей час 80 тис. людей у різних країнах світу, 2699 з них померли [2].

Відразу після початку епідемії всі держави світу почали термінову евакуацію своїх громадян з Китаю. Після деяких роздумів аналогічне рішення прийняв і український уряд – 20 лютого 2020 р. літак, на борту якого було 48 громадян України і 29 іноземців, з'явився в небі над Україною [3]

Однак Україна не дуже ласкаво прийняла евакуйованих людей. Попри те, що вони пройшли вже необхідний карантин і практично усі були здорові. Почалося з того, що цих людей категорично відмовився приймати Львів, бо тамтешні лікарі не захотіли виконувати свій професійний обов'язок, а коли дізналися, що посадка літака у Львові не відбудеться, почали хором співати «Ще не вмерла Україна» [4].

Відмовилася приймати людей Тернопільщина, обласна рада якої навіть звернулася до президента В. Зеленського та прем'єр-міністра О. Гончарука з вимогою не допустити евакуйованих людей з Китаю на територію області. Депутати зажадали від вищих посадових осіб держави «вжити невідкладних заходів щодо недопустимості розміщення людей на території області» [6]. На в'їзді до санаторію Медобори місцеві жителі провели молебень проти розміщення евакуйованих людей. Про категоричну відмову прийняти евакуйованих співвітчизників заявила й Обухівська районна рада Київської області.

Тим часом в інтернеті з'явилися заклики відправити евакуйованих людей або в Чорнобиль, або на Донбас. Народний депутат від партії «Європейська солідарність», колишній львівський губернатор О. Синютка заявив на своїй

сторінці у Facebook, що рішення уряду поселити евакуйованих з Китаю людей на Західній Україні зумовлено бажання помститися «найбільш організованому і підготовленому регіону за проукраїнську позицію під час виборчих кампаній» [5], а один з блогерів навіть заявив, що в 2014 році, мовляв, «збили не той літак». На дорогах подекуди були споруджені блок-пости, щоб не пропустити гостей до свого населеного пункту.

Зрештою літак з евакуйованими людьми, зробивши декілька кіл в українському небі, приземлився в Харкові. Його пасажери були відправлені автобусами на Полтавщину, щоб поселитися в лікувальному закладі Національної гвардії України в селищі Нові Санжари. Однак проти цього знову рішуче виступили місцеві мешканці, деякі з яких були напідпитку. Евакуйованих з Китаю співвітчизників зустрічали криками «ганьба», палаючими шинами і навіть камінням, яким розбили скло в одному з автобусів. Серед пасажирів були до смерті налякані діти, яких батьки ховали між сидіннями, щоб їх ніщо не поранило [7].

Природно, що події в Нових Санжарах не могли залишитися поза увагою світової громадськості. Представництво ООН засудило напад на евакуйованих з Китаю українців та іноземних громадян і закликала український уряд вжити всіх необхідних заходів для забезпечення громадської безпеки постраждалих. Також в Організації заявили, що готові й надалі підтримувати заходи уряду України, спрямовані на підвищення реагування на спалах коронавірусу: «Нападу на евакуйованих українських громадян минулої ночі в Полтаві немає місця в сучасній Україні. Ці чоловіки й жінки вже пережили травматичний період тривалої ізоляції заслуговують на те, щоб мати гідність, оскільки вони благополучно повертаються в Україну» [8].

Україна зробила красивий жест: забрала з епіцентру епідемії разом зі своїми громадянами 28 іноземців, переважно більшість з яких – з держав Латинської Америки. Однак переможна піар-акція виявилася трохи схожою на піар-катастрофу. У медіа цих країн – так само, як і по всьому світові – дійсно написали про цю евакуацію, але написали не про благородний вчинок України,

а про каміння та барикади, які зустріли евакуйованих. Ось тільки декілька заголовків статей у іноземних газетах: «Місцеві закидали приїжджих камінням» (Eldia, Аргентина); «Панамський студент пережив момент терору в Україні» (Midiaro, Панама); «Українці кидали каміння в евакуйованих з Китаю від коронавірусу» (Ноу, Домініканська республіка) тощо [9]

Щодо самих українців, то більшість з них, побачивши з екранів своїх телевізорів, що відбувалося в цей день у країні, зазнали справжній шок. «Жах і спустошення – ось що відчуває команда SkyUp Airlines та евакуйовані з Вуханя люди. Біль – ось відчуваємо ми через «теплу» зустріч, яку влаштували їм співвітчизники», – написали льотчики, що доставили з Китаю евакуйованих. У деяких ЗМІ день 20 лютого 2020 р. було названо «днем національної ганьби або національного сорому». Так, журналістка і засновниця благодійного фонду ЛаВіта М.Тулуп нагадала, як ще до нових Санжар подібні події відбулися в попередні роки. Наприклад, протести проти відкриття Центру для біженців у Яготині, протести проти відкриття виїзного паліативного відділення у Франківську, протест місцевих проти побудови пандусу для спортсменки на інвалідному візку у Харкові тощо. «Не знаю, як ми все ще «повиздыхали» у цій ненависті до іншого. Від своєї малоосвіченості. Від небажання почути. Ненавидіти простіше, ніж любити», – зазначила М. Тулуп. Політолог-міжнародник М. Капітоненко ремствував із сумом доповнив: «Через шість років після майдану ми отримали наочну картину проблем, які стоять перед нами. Єдина країна існувала весь час на рекламних щитах. Там же і європейські цінності. Поза рекламних щитів була бідна держава з напівзруйнованими інституціями. Де від влади не чекають нічого хорошого і найчастіше просто сміються». Експерт з міжнародної політики Українського інституту майбутнього І. Куса написав про байдужість і брак солідарності на рівні всього суспільства, а також катастрофічну кризу довіри між населенням і владою: «Суспільство дуже серйозно захворіло. Це не китайський коронавірус, і не Ебола. Це наша примітивно пафосна духовність, псевдомораль, тупа байдужість до всього, нафталіновий провінціалізм і дикий егоїзм,

приправлений тотальним невіглаством, інтелектуальною убогістю, інформаційною неосвіченістю» [10]. Отже, небайдужі й нормальні люди в Україні вірно вказали на те, що причини цього ганебного інциденту криються, по-перше, в регіональному егоїзмі, низькій політичній культурі місцевих жителів, непрофесіоналізмі центральної влади, неповаги до неї з боку багатьох людей. Чимало критичних слів пролунало й щодо руйнації вітчизняної системи охорони здоров'я, що була проведена в результаті медичної реформи, ініційованої колишнім в.о міністра охорони здоров'я України громадянкою США У. Супрун. У багатьох публікаціях згадувалися «Революція гідності» й Майдан, які, на думку деяких авторів, прискорив деградацію українського суспільства і влади. Якщо в інших країнах, як правило, біда об'єднувала людей, то у нас, як виявилось, роз'єднала їх. Бо ми боролися «проти», замість того, щоб боротися «за». Як писав Антуан де Сент-Екзюпері у своїй філософській книзі «Цитадель»: «Не слід боротися з рабством і спиратися на ненависть, слід боротися за свободу і кликати на допомогу любов» [11, с. 200]. Ми ж робили протилежне. Маємо визнати, на жаль, через ненависть ми не спромоглися втілити в життя європейські стандарти толерантності. Натомість посіяли зерна, які дали отруєні паростки під час «коронавірусних подій».

Водночас слід указати й на певні недоліки в українському законодавстві, недосконалу децентралізацію, яка зробила можливими указані інциденти. В західних країнах урядовими рішеннями у зв'язку зі спалахом коронавірусу було вжито низку карантинних заходів, зокрема обмеження пересування, як в самій країні, так і за її межами. Зупинили свою роботу деякі підприємства. Частина країн закрили кордони з Китаєм і Іраном, де почав поширюватися вірус. Були скасовані авіарейси тощо. Подекуди населення почало змітати продукти з полиць магазинів [12]. Однак якби, скажімо, рада якогось французького департаменту ухвалила рішення, подібне до того, що прийняла Тернопільська обласна рада, то за поданням префекта вона була б негайно розпущена через перевищення своїх конституційних повноважень.

Адже відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування в європейських державах діє принцип балансу національних і регіональних інтересів [13]. Тобто, з одного боку, органи місцевого самоврядування, які утворюються населенням певної адміністративно-територіальної одиниці, виконують свої зобов'язання перед виборцями, тобто дбають про розвиток своїх територій чи населених пунктів, відстоюють і захищають інтереси і задовольняють потреби їх жителів – своїх виборців, надають їм певні соціальні послуги (якщо вони цього не будуть робити, то люди оберуть інших людей, своїх представників).

Однак, з іншого боку, реалізація інтересів окремої громади відбувається таким чином, щоб не завдати шкоди загальнодержавним інтересам. Органи місцевого самоврядування покликані враховувати загальнодержавні інтереси у прийнятті своїх рішень і діях. Вони виступають у ролі посередників між державою і громадами, роз'яснюють і реалізують політику держави. У разі необхідності відстоюють саме загальнодержавні інтереси, не допускають виникнення місцевого егоїзму й сепаратизму.

Розвиток кожного міста, кожних органів території в країнах Євросоюзу, куди ми прагнемо вступити, – це розвиток своєї країни і всієї європейської спільноти. Благополуччя і добробут кожної людини – це благополуччя й процвітання держави і Євросоюзу. Держава, яка створює умови для реалізації зазначених функцій органів місцевого самоврядування, є соціальною. Такими і є держави Євросоюзу.

## СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Братюк Ю. ВООЗ оголосила надзвичайний стан у світі через китайський коронавірус. – URL: [zaxid.net/vooz\\_ogolosila\\_mizhnarodniy\\_stan\\_cherez\\_kitayskiy\\_koronavirus\\_n14963](http://zaxid.net/vooz_ogolosila_mizhnarodniy_stan_cherez_kitayskiy_koronavirus_n14963)
2. Коронавірус: хворих вже понад 80 тис. – URL: [www.bbc.com/Ukrainian/news-54625918](http://www.bbc.com/Ukrainian/news-54625918)

- 3.Огіренко В. Страх і ненависть у Нових Санжарах. – URL: [nv.ua/ukr/ukraine/events/novi-sanzari-evakuaciya-ukrajinciv-z-kitayu-ta-uhanya-koronavirus-divitsya-online-novini-ukrajini-50070977.html](http://nv.ua/ukr/ukraine/events/novi-sanzari-evakuaciya-ukrajinciv-z-kitayu-ta-uhanya-koronavirus-divitsya-online-novini-ukrajini-50070977.html)
4. Бронштейн В. Спасибо, зеркало, теперь мы знаем, кто мы и какие мы // 2000 (тижневик). 2020. 22 февр. – URL: [www.2000.ua/blogi-blogi/spasibo-zerkalo-teper-my-znaem-kto-my-i-kakie-my.htm](http://www.2000.ua/blogi-blogi/spasibo-zerkalo-teper-my-znaem-kto-my-i-kakie-my.htm)
5. Вирус ненависти: как Украина встречала эвакуированных из Китая // Ягизета. – 2020. - №8.- 28 февр. – 1 марта
6. Звернулися до Зеленського. Тернопільська облрада виступила проти евакуації в санаторій Медобори українців з Китаю. – URL: . – URL:[nv.ua/ukr/Ukraine/politics/koronavirus-ukrajina-ternoplska-oblrada-zvernulasya-dozelenskogo-novini-ukrajini-50071142.html](http://nv.ua/ukr/Ukraine/politics/koronavirus-ukrajina-ternoplska-oblrada-zvernulasya-dozelenskogo-novini-ukrajini-50071142.html)
7. Вишневыски Д. Эвакуированные в Новых Санжарах: с Зоряной Скалецкой общаемся каждый день // КП в Украине. 2020. 27 февр. – 5 марта. С. 4
8. Прищепя Я. В ООН прокоментували заворушення у Нових Санжарах. – URL: [suspilne.media/15645-v-oon-prokomentuvali-zavorusenna-u-novih-sanzarah](http://suspilne.media/15645-v-oon-prokomentuvali-zavorusenna-u-novih-sanzarah)
9. Сидоренко С. «Не забыть о том, что мы люди»: события в Новых Санжарах глазами мировых СМИ// Европейская правда. 2020. 21 февр. – URL: [www.evrointegration.cjm.ua/rus/articles/2020/21/7106628](http://www.evrointegration.cjm.ua/rus/articles/2020/21/7106628)
10. Чому трапились Нові Санжари – думки українців. – URL: [www.bbc.com/ukrainian/news-51583682](http://www.bbc.com/ukrainian/news-51583682)
11. Сент-Экзюпери, А. де. Цитадель:[сб.:пер. с фр.] /Антуан де Сент-Экзюпери.– М.: АСТ:ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 368 с.
12. Гужва И.Что будет, если на Украине появятся реальные заболевания коронавирусом. – URL: [ukraina.ru/sn/20200225/1026812803.html](http://ukraina.ru/sn/20200225/1026812803.html)
- 13.Європейська хартія місцевого самоврядування. – URL: [zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-036](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-036)